MAKTAB TO‘GARAKLARIDA AMALIY SAN’ATNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARI

Buxoro davlat pedagogika instituti
1-bosqich magistranti Mahmudova Shaxnoza Mansur qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktablarda darsdan tashqari faoliyatni tashkil etishda amaliy san’at to‘garaklarining zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosidagi ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Unda o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirish, milliy hunarmandchilikka qiziqishini rivojlantirish hamda estetik tarbiyani shakllantirishda to‘garak ishlarining samaradorligi yoritiladi. Shuningdek, amaliy san’at mashg‘ulotlarini tashkil etishda innovatsion metodlar va interfaol usullarning qo‘llanilish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: amaliy san’at, darsdan tashqari faoliyat, to‘garaklar, pedagogik yondashuvlar, zamonaviy metodlar, estetik tarbiya, ijodiy faollik, milliy hunarmandchilik, interfaol ta’lim, o‘quvchilar rivojlanishi.

Abstract

This article analyzes the importance of extracurricular applied arts clubs in modern pedagogical approaches within school education. It highlights the role of such clubs in developing students’ creative activity, fostering interest in national handicrafts, and enhancing aesthetic education. The study also examines the use of innovative and interactive methods in organizing applied arts activities to improve educational effectiveness.

Keywords: applied arts, extracurricular activities, clubs, pedagogical approaches, modern methods, aesthetic education, creative activity, national handicrafts, interactive learning, student development

Введение

В данной статье рассматривается значение кружков прикладного искусства во внеклассной деятельности школьников на основе современных педагогических подходов. Освещается роль таких кружков в развитии творческой активности учащихся, формировании интереса к национальным ремёслам и эстетическом воспитании. Также анализируются возможности применения инновационных и интерактивных методов в организации занятий прикладного искусства.

Ключевые слова: прикладное искусство, внеклассная деятельность, кружки, педагогические подходы, современные методы, эстетическое воспитание, творческая активность, национальные ремёсла, интерактивное обучение, развитие учащихся

Bugungi kunda ta’lim tizimida o‘quvchilarning nafaqat bilim olishiga, balki ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga ham katta e’tibor qaratilmoqda. Shu jihatdan darsdan tashqari faoliyat, xususan amaliy san’at to‘garaklari o‘quvchilarning estetik didini shakllantirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va milliy madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi.

Amaliy san’at to‘garaklari maktab ta’lim jarayonini boyitib, o‘quvchilarga bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish imkonini beradi. Bunday mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar naqqoshlik, kashtachilik, kulolchilik va boshqa hunarmandchilik turlari asoslarini o‘rganib, o‘z ijodiy salohiyatini namoyon etadi.

(1-rasm)

Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgan to‘garaklar o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, jamoada ishlash va estetik qarashlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli

amaliy san’at to‘garaklarini samarali tashkil etish bugungi ta’lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Amaliy san’at va uning ta’lim jarayonidagi o‘rni masalasi ko‘plab mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. Ushbu yo‘nalishdagi ilmiy adabiyotlarda amaliy san’atning estetik tarbiya, ijodiy fikrlashni rivojlantirish hamda milliy madaniy merosni saqlashdagi ahamiyati alohida ta’kidlanadi.

Xususan, L.I. Rempelning O‘zbekiston me’moriy va dekorativ san’ati bo‘yicha tadqiqotlarida xalq amaliy bezak san’atining tarixiy ildizlari va uning badiiy tizimi ilmiy asosda tahlil qilingan. S.S. Bulatov esa xalq amaliy san’atining pedagogik jihatlarini yoritib, uni ta’lim jarayoniga tatbiq etishning metodik asoslarini ishlab chiqqan.

Mahalliy tadqiqotchilar, jumladan D.I. Mamurova va Sh. Ibadullayeva ishlari ham tasviriy va amaliy san’atni o‘qitish metodikasiga bag‘ishlangan bo‘lib, ularda o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirish va milliy an’analarni singdirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Ushbu tadqiqotlarda amaliy san’at to‘garaklari orqali o‘quvchilarning estetik didini shakllantirish va ularning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish muhim pedagogik vazifa sifatida baholanadi.

(2-rasm)

Shuningdek, zamonaviy pedagogik adabiyotlarda interfaol ta’lim usullari, kompetensiyaviy yondashuv va innovatsion texnologiyalarning amaliy san’at mashg‘ulotlarida qo‘llanilishi dolzarb ilmiy yo‘nalish sifatida qaralmoqda. Bu esa o‘quvchilarning nafaqat ijodiy, balki ijtimoiy faolligini ham oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi globallashuv jarayonida ta’lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri — o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va ularni milliy hamda

umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashdir. Shu nuqtayi nazardan, maktablarda darsdan tashqari faoliyatni samarali tashkil etish, xususan amaliy san’at to‘garaklarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida yo‘lga qo‘yish dolzarb ilmiy-amaliy muammo hisoblanadi.

Amaliy san’at to‘garaklari o‘quvchilarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish bilan birga, ularning estetik didini shakllantirish, ijodiy tafakkurini rivojlantirish va milliy hunarmandchilikka qiziqishini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq ko‘plab ta’lim muassasalarida ushbu yo‘nalishdagi mashg‘ulotlarni tashkil etishda an’anaviy yondashuvlar ustunlik qilayotgani sababli, innovatsion metodlardan yetarli darajada foydalanilmayapti.

Shu sababli amaliy san’at to‘garaklarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida takomillashtirish, ularning samaradorligini oshirish hamda o‘quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalalari ilmiy tadqiqot darajasida chuqur o‘rganishni talab etadi. Bu esa muammoning bugungi kundagi dolzarbligini belgilab beradi.

Ushbu tadqiqotda maktab o‘quvchilarining darsdan tashqari faoliyatida amaliy san’at to‘garaklarini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish masalasi ilmiy-pedagogik metodlar asosida o‘rganildi. Tadqiqot jarayonida nazariy, empirik va tahliliy metodlardan kompleks foydalanildi.

(3-rasm)

Nazariy bosqichda mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, pedagogik qo‘llanmalar hamda mahalliy va xorijiy tadqiqotchilarning ishlari o‘rganilib, amaliy san’at to‘garaklarining pedagogik va

metodik asoslari tahlil qilindi. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv va interfaol ta’lim texnologiyalarining mazkur jarayondagi o‘rni aniqlashtirildi.

Empirik bosqichda kuzatish, suhbat va so‘rovnoma metodlaridan foydalanildi. Maktab o‘quvchilarining to‘garak mashg‘ulotlaridagi faolligi, ijodiy ishlari va qiziqish darajasi tahlil qilindi. O‘qituvchilar bilan o‘tkazilgan suhbatlar orqali amaliy san’at mashg‘ulotlarini tashkil etishdagi mavjud muammolar va ularning yechimlari o‘rganildi.

Tadqiqot davomida qiyosiy tahlil usuli ham qo‘llanilib, an’anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgan to‘garaklar samaradorligi solishtirildi. Olingan natijalar asosida amaliy san’at to‘garaklarini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqildi.

Maktab o‘quvchilarining darsdan tashqari faoliyatida amaliy san’at to‘garaklarini samarali tashkil etish uchun bir qator ilmiy asoslangan yechimlarni amalga oshirish zarur. Avvalo, to‘garak mashg‘ulotlarini an’anaviy yondashuvdan zamonaviy pedagogik texnologiyalarga asoslangan interfaol tizimga o‘tkazish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Bunda loyiha asosida o‘qitish, kichik guruhlarda ishlash, muammoli ta’lim va ijodiy topshiriqlarni qo‘llash o‘quvchilarning faolligini oshiradi hamda ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Shuningdek, amaliy san’at yo‘nalishida raqamli resurslar va multimedia vositalaridan foydalanish mashg‘ulotlarning qiziqarli va samarali bo‘lishiga xizmat qiladi.

Yana bir muhim yo‘nalish — milliy hunarmandchilik an’analarini zamonaviy dizayn elementlari bilan uyg‘unlashtirishdir. Bu orqali o‘quvchilar nafaqat an’anaviy kashtachilik, naqqoshlik va kulolchilikni o‘rganadi, balki ularni zamonaviy ijodiy mahsulotlarga aylantirish ko‘nikmasiga ega bo‘ladi.

Shuningdek, to‘garak rahbarlari uchun muntazam metodik seminarlar tashkil etish, ularning pedagogik va kasbiy malakasini oshirish ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu

chora-tadbirlar amaliy san’at to‘garaklarining sifatini oshirish va o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Maktab o‘quvchilarining darsdan tashqari faoliyatida amaliy san’at to‘garaklarini samarali tashkil etish bo‘yicha quyidagi takliflar ilgari suriladi. Avvalo, to‘garak mashg‘ulotlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish va interfaol usullardan keng foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirish va mashg‘ulotlarga qiziqishini kuchaytirishga xizmat qiladi.

(4-rasm)

Shuningdek, amaliy san’at to‘garaklarida loyiha asosida o‘qitish, ijodiy amaliy topshiriqlar va guruhlarda ishlash metodlarini joriy etish tavsiya etiladi. Bu o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, hamkorlikda ishlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, maktablarda amaliy san’at yo‘nalishidagi to‘garaklarni zamonaviy jihozlar, ko‘rgazmali materiallar va raqamli texnologiyalar bilan ta’minlash zarur. To‘garak rahbarlarining malakasini oshirish uchun esa muntazam metodik

seminarlar va amaliy treninglar tashkil etish muhim hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, amaliy san’at to‘garaklari maktab o‘quvchilarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish va milliy madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi. Darsdan tashqari faoliyatni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, amaliy san’at mashg‘ulotlarida innovatsion metodlar va interfaol texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini yanada rivojlantiradi. Natijada, ular nafaqat an’anaviy hunarmandchilik sirlarini o‘zlashtiradi, balki zamonaviy ijodiy mahsulotlar yaratish ko‘nikmasiga ham ega bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. “Yangi O‘zbekiston strategiyasi”. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. Rempel L.I. “O‘zbekiston me’moriy va bezak san’ati”. – Toshkent: Davlat nashriyoti, 1961.
3. Bulatov S.S. “Xalq amaliy bezak san’ati”. – Toshkent: O‘qituvchi, 1980.
4. Mamurova D.I. Tasviriy va amaliy san’atni o‘qitish metodikasi bo‘yicha ilmiy ishlari. – Toshkent, turli yillar.
5. Ibadullayeva Sh. Amaliy san’at va estetik tarbiya masalalari. – Toshkent, ilmiy maqolalar to‘plami.
6. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Umumiy o‘rta ta’lim davlat ta’lim standarti. – Toshkent, 2020.
7. Pedagogik jurnal va ilmiy maqolalar to‘plami: “Ta’lim va rivojlanish”, “Pedagogika”. – Toshkent, so‘nggi yillar.